

Kan vi fortsatt kunsten å samtale?

Hvordan møter vi de vi er uenige med? Da jeg ytret meg om troen min lærte jeg mye om hvordan jeg ikke ønsker å samtale med og om andre.

«Reaksjonær»

«Kristofacist»

«Slevete vrøvl»

Teksten lyste opp fra skjermen. Det var ferie og jeg hadde sovet til ut på formiddagen. Noen sier at det er en uvane å se på mobilen med en gang man våkner. Jeg tror det ligger noe i det.

Jeg stablet meg på beina, med blikket på mobilen og kursen mot badet. 17 stykk hadde nevnt meg i Twitter-tråder siden publiseringen (noen timer før). Jeg begynte å tenke ut både svar og forsvar, men droppet det. Maktesløs og preget kledde jeg på meg og startet dagen.

Årsaken var en ytring om tro, med noen flere spark enn jeg pleier. Da lærte jeg noe kjipt, men sant: mennesker åpner bare ørene for dem, de er enige med. Voksne mennesker kommenterte opprørt over at det var en 17-åring som hadde åpnet munnen. «Man burde ha kjennskap til trafikkreglene før man får lov å sykle.», mente en dame i 50-årene.

Jeg har skrevet flere titalls innlegg om lokale og globale problemer, og om hva jeg mener er sant, for å bevisstgjøre, påvirke, spørre og provosere. Aldri har jeg fått så mange negative tilbakemeldinger, som da jeg valgte å skrive om den sannheten jeg setter høyest i livet mitt, troen min. Men som jeg skrev i denne teksten: *«livssynet sitt er ikke noe man kan legge fra seg, fordi det er en stor del av hvem vi er.»*

Jeg liker å bli motsagt og jeg liker at voksne mennesker tar seg tid til å debattere mot meg. Da har min mening oppfylt sin oppgave. Å bli tatt seriøst, innlemmer meg som en medborger. Denne gangen var motsvarene rettet mot meg, ikke tekstens innhold. Å møte andres tro med ikke-rasjonelle argumenter og følelsesbaserte kommentarer er noe vi må holde oss for gode til.

I en rapport fra Ungdommens Ytringsfrihetsråd kommer det tydelig frem at unge kjenner på frykt for netthets. Dette hever terskelen for å delta i det offentlige ordskiftet. Rapporten sier at *44 prosent av ungdommer i Norge har opplevd å få negative reaksjoner eller kommentarer når de deler sine meninger.*

«Over halvparten av de som har fått negative reaksjoner, har opplevd å bli latterliggjort, og nær halvparten av dem har fått personkritikk. En tredjedel har opplevd at alder blir brukt mot dem» sier rapporten. Jeg kjenner meg igjen, men oppmuntres ikke av å være en del av dette fellesskapet.

Rapporten viser til en terskel som er høyere desto yngre man er. Jeg liker å krysse terskelen og ta skrittet ut i det ukjente, for det er her jeg tror man lærer og jeg kjenner at jeg lever.

For tiden er det likevel slik at man blir anklaget for å «*tvinge sitt syn på andre*» hvis man deler sin mening. Jeg ble kalt «*hjernevasket av kristen overtro og myter*» og noen synes at å skrive det jeg gjorde var «*å være kjip mot andre.*»

Å lese slike kommentarer om meg selv eller hvem som helst andre gjør meg alltid opprørt. I skolen blir man lært opp til nulltoleranse for mobbing, men fra voksne aksepterer man en slik adferd. I alle sosiale medier trer det frem ekkokammer hvor hets applauderes. Der får faktafeil og forenklede forklaringer stå uimotsagt. Fremfor å snakke sammen, stempler vi hverandre og kryper ned i våre skyttergraver.

Bak alle meninger er det mennesker som må møtes med respekt. Leder i Kristendemokratisk Forum, Erik Lunde har skrevet at «*De vi er uenige med, er ikke dumme eller onde. De vektlegger bare andre ting*». Det minner meg om en tekst skrevet for mange hundre år siden. I *Om kunsten å samtale* skriver Michel de Montaigne om hvordan man diskuterer med hverandre.

Montaigne minner oss på noe viktig når han sier «*ingen påstand forskrekker meg ingen trosretning sårer meg, hvor mye den enn strir mot min egen*». Det er ikke farlig å høre meninger man er uenig med. Der er når vi lar meninger brytes i fellesskap med meningsmotstandere at vi finner de beste løsningene for hele samfunnet.

Om meninger som strir mot hans egne sier Montaigne: «*De verken støter meg eller influerer meg. De vekker meg og gir meg øvelse.*» Ingen er født en god debattant eller med en demokratisk ryggmargsrefleks. Dessverre er det lite rom for å øve seg og prøve seg i den norske debatten. Teksten fra tiden like før man begynte å se tendenser til demokrati i Europa, minner oss som har vokst opp i demokratiet på, at vi holde ved like kunsten å samtale.

Vi må krype opp av de digitale skyttergravene våre og være villig til å møte våre motstandere til samtale. Vi må gjøre oppriktige forsøk på å forstå andres argumentasjon. «*Når noen motsier meg vekkes min oppmerksomhet ikke vrede. Jeg rykker fram mot ham som motsier*

meg – og lærer selv. Sannheten burde være felles sak for oss begge». Det står seg like godt, om ikke enda bedre i dag enn da det ble skrevet.

Til deg som ennå ikke har klatret over terskelen fordi du frykter å bli angrepet for hvem du er eller meningene dine. Ikke hør på dem, ikke la dem støte deg eller influere deg. Det de sier om deg er ikke sant. Du er gammel nok, du er viktig nok og du har noe å komme med. Tør å kom med det og øv deg på å ta del i den offentlige samtalen. På et kaldt baderomsgulv en tirsdags morgen er det lett å kaste inn håndkleet. Ikke gjør det, for sannheten om deg ligger langt unna kommentarfeltene.

Kilder:

Dahl et al.: Grip teksten Vg2, side 295 " om kunsten å samtale" H. Aschehoug og co. 2014."

Ungdommens ytringsfrihetsråd. (2021). Hvordan står det til med ytringsfriheten til ungdom og unge voksne i Norge?

Fonn, William Matteus (2022, juni 20). En fullstendig livssynsnøytral skole er like uoppnåelig som et livssynsnøytralt menneske. Nettavisen. <https://www.nettavisen.no/5-95-540244>